

Tury Mária salgótarjáni kiállítása

Sok szó esik manapság a művészet komplexitásáról, arról, hogy a művészet és egy-egy művész mit képes felölelni a világból és milyen sokféle módon tudja művészetét a közönségnek szánni. Folytonosan szélesedik a műfajok köre, s az alkotó ember kezdeményezése egyre több variáns-lehetőséget tud találni. A hagyományos anyagok is új értelmet nyerhetnek, mert a festő, a művészet újabb és újabb funkcióit felfedezve keres megoldásokat. A kísérletezések eredményeinek a kontrolljára falak, állandó nyilvánosság, külső és belső terek kínálnak alkalmat.

Tury Mária művészete különös példája ennek a ma keresett és igényelt művészi teljességnek, totalitásnak. Ezt bizonyítja – ha részlegesen is – a salgótarjáni kiállításon látott válogatás. Bemutatta olajképeit, amelyeken már módosul a táblakép régebbi fogalma, s a csak-intim hatásokon túlmenően nagy lélegzetvételű rendkeresés és rendteremtés összegeződik bennük. A kisebb és nagyobb zománcképekben egész falak megoldásának az igénye sűrűsödik. A szőnyegművészetét dokumentáló falikárpitban érett egy-ségre forr a tartalmi intenzitás és a dekoratív szándék.

Könnyű lenne Tury Máriának megelégednie a mostani vagy akár a korábbi eredményeivel, vagy akár megmaradni a biztosan érzett és tudott dekorativitás körében. De nála mindig több és magasabb a cél: a korszerű emberi gondolkodásmódnak a művészeti esztétikumában kivetíthető összefüggés-keresése, a felszíni jelenségek mögött a fontos relációk feltárása.

A szerkezeti biztonság, a színek érzelmi és értelmi hatásának a kimunkálása nála nem célja, hanem eszköze az ábrázolásnak, a teljességre törésnek, amelynek középpontjában – közvetlenebbül vagy elvontabban – mindig az ember, a társadalmi ember áll, és mindenképpen a ma élő, gondolkodó egyén tájékozódási vágya. A kiállítás csak sejtetni tudja a látogatókkal Tury Mária nagyméretű, állandó nyilvánosságnak szánt alkotásainak valóságos művészi értékét, csak sejteti, hogy mit nyújthat ez a művész üvegablakban, mozaikban, falikerámiában, falikárpitban. De bizonyítani tudja a mindezeket megoldani képes tehetséget, a művész felkészültségbeli lehetőségeit, azt a rendkívüli alkotói erőt, amely a messzemenő tudatosságban érvényesülni és kibontakozni enged a művész-szubjektum ösztönös, spontán kifejező szándékát is.

Tury Mária, azt hiszem, mai festészetünk „élvonalába” tartozik. És olyan formátumú művész, akit – érdeklődésének, tevékenységének, lehetőségeinek tanúsága szerint – ez a korszak alakított ki. Művészetének ilyen formálódása elképzelhetetlen fejlődő, gazdagodó környezetünk nélkül, – és ez a környezet feltételezi és igényli a hasonló művészeket. A határozottság és a szókimondás együtt jelentkezik Tury Mária alkotásaiban a lírával és a bensőséges érelemmel, és mindez egységbe forr, annak a természetes, egészséges és vidám érdeklődésnek az alapján, ahogyan ma az ember a környezetében él. Kevés művész van, aki ennyire egyenértékűen képes több anyagban, több műfajban „gondolkodni”, aki ennyire érezni és értékelni a műfajok különbözőségeit. Ezt a képességet a nagy munkákat nélkülöző kiállítás sem tudja leplezni vagy háttérbe szorítani, bármennyire is arra kényszerül itt művész és közönség, hogy mintegy másodlagos alkalmazásban lásson a falakon műveket, terveket, ötleteket. De a természetes, eleven racionalitás és érzelmgazdagság, amely Tury Mária egész művészetének sajátja, itt is áradni tud, s az apró kis zománckokat önkéntelenül is „falra vetítve” látja az ember maga előtt.

Sok középület, több város őrzi ma már alkotásait. A jelen válogatás tartalmazza kissé az azokhoz vezető utat és még inkább az elkövetkezendő nagy művek alapjait, hiszen a festmények, zománckok kompozícióiban már éretten feltárul a monumentális faldíszítő alkotások felfogása. És voltaképpen itt kellett volna kezdeni, Tury Mária művészetének sokat és okkal méltatott sajátos lényegénél, a monumentalitásnál, amelynek alapja sohasem a méret, hanem a mondanivaló és a megoldás szükséges összhangja, a világban tájékozódni akaró és tudó művészegyen alkotó ereje, olyan alkotó munka, amely előtt a befogadó néző nagy lélegzetvételét nem külsőségek, hanem a művész kifejeződő magatartása határozza meg.

Aradi Hóra